

W sprawie projektu Preambuły do Konstytucji Unii Europejskiej

Autor tekstu: **Ryszard Paradowski**

Po niepowodzeniu pierwszej tury referendum narodowych, które miały zatwierdzić projekt Traktatu Konstytucyjnego, powstała potrzeba podjęcia na nowo debaty o kształcie przyszłej ustawy zasadniczej Unii Europejskiej. Debata ta musi ponownie podjąć - i rozstrzygnąć — zasadnicze dylematy, przed jakimi stoją obywatele zjednoczonej Europy. Lista tych dylematów jest długa i w poniższym komentarzu do projektu nie zamierzam się odnosić do wszystkich, tym bardziej, że nie wszystkie mają — w sensie ścisłym — konstytucyjny charakter. Charakter konstytucyjny mają tylko te spośród nich, które odnoszą się do kwestii ustrojowych, więcej nawet: te, które odnoszą się do kwestii aksjologicznych. Do kwestii ustrojowych i jednocześnie aksjologicznych odnosi się sprawa wyboru tradycji (definicja europejskiej tożsamości) i związane z nią bezpośrednio zagadnienie podstawowych wartości i zasad, na jakich miałyby się opierać ustanawiany w efekcie przyjęcia konstytucji porządek europejski.

W kwestii tradycji i tożsamości europejskiej można spotkać zgodne na ogół odwołanie się do „judeochrześcijańskich korzeni”, czasem — co już nazbyt tę kwestię zubaża — tylko do „korzeni chrześcijańskich”. Ale i przedłużenie tej tradycji o element „judejski” nie wydaje się wystarczające, nie wydaje się też dość precyzyjne. Nie jest wystarczające, jeśli wziąć pod uwagę nieprzemijające znaczenie greckiego i rzymskiego antyku dla europejskiej tożsamości; nie jest precyzyjne, bo sam przekaz biblijny, będący źródłem tej tradycji, nie jest jednolity i jednoznaczny, podobnie zresztą jak i kulturowy przekaz grecko-rzymski, nie mówiąc o dwoistości, dwutorowości europejskiej kultury jako takiej; właśnie owa dwoistość, dwutorowość, a nawet antynomiczność składających się na europejskość przekazów kulturowych wytwarza ów konstytucyjny dylemat, przed jakim stoi dziś Europa.

Cała kulturowa tradycja europejska jest antynomiczna, ale właśnie w kwestiach politycznych owa antynomiczność występuje z największą wyrazistością. Podstawowa europejska antynomia i wynikający z niej dylemat związane są z konfliktem wartości autorytarnych i wartości demokratycznych, stanowiącym oś europejskiej tradycji. W świętej księdze religii monoteistycznych jest to antynomia między nakazem posłuszeństwa, ustanowionym przez starotestamentowego Boga wraz z zakazem samodzielnego definiowania dobra i zła, i zasadą umowy, porozumienia, *przymierza*, przez tegoż samego Boga zaproponowaną po tym, jak ludzie zakwestionowali zasadność pretensji władzy najwyższej (i wszelkiej władzy) do arbitralnego rozstrzygania kwestii podstawowych. W tradycji greckiej jest to antynomia między porządkami demokratycznymi z jednej, a tyrańskimi — z drugiej strony; w rzymskiej — między posłuszeństwem prawu a podporządkowaniem się *imperium*. I wreszcie — w europejskiej historii nowej ery, a zwłaszcza — czasów nowożytnych, to antynomia między porządkiem wywodzonym od Boga i porządkiem wyprowadzonym z umowy społecznej, między despotyzmem świeckim i religijnym z jednej strony, a demokratycznym porządkiem konstytucyjnym — z drugiej. Obywatele Europy stoją dziś przed wyborem tradycji, wyborem tożsamości i wyborem drogi, muszą więc rozstrzygnąć, do jakiej tradycji chcą nawiązać i jaki porządek chcą w Europie ustanowić.

Poniższy projekt Preambuły Konstytucji Unii Europejskiej otwarcie opowiada się za tradycją demokratyczną i wolnościową, za przymierzem, za prawem i umową społeczną jako fundamentem i źródłem prawa, a przeciwko despotyzmowi, arbitralności w rozstrzyganiu o tym, czym jest dobro publiczne, przeciwko nierówności i przywilejom, przeciwko absolutyzowaniu struktur hierarchicznych, przeciwko ograniczaniu suwerenności obywateli, przeciwko sprowadzaniu ich do roli poddanych.

Projekt Preambuły Konstytucji Unii Europejskiej

My, obywatele Europy,

boleśnie doświadczeni przez bratobójcze wojny, despotyczne reżymy, sojusze tronu i ołtarza, prześladowania religijne, ludobójcze totalitarne dyktatury, znający wysoką cenę demokratycznych porządków politycznych i zdecydowani bronić ich przed zakusami ze strony autorytarnych ruchów i organizacji, deklarując nasze przywiązanie do demokratycznej europejskiej tradycji i demokratycznych wartości, takich jak naturalne prawo każdego człowieka do udziału w publicznej debacie i do współdefiniowania dobra ogólnego, do wyłaniania, kontrolowania i odwoływania reprezentacji politycznej każdego szczebla oraz określania zakresu udzielanego jej pełnomocnictwa i innych demokratycznych wartości

podstawowych, zapisanych w wielkich konstytucjach, takich jak Magna Charta, Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela, Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Europejska Konwencja Ochrony Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Europejska Karta Społeczna,

ustanawiamy opartą o demokratyczne zasady

suwerenności obywateli; równości obywateli i ich organizacji, w tym organizacji wyznaniowych, wobec prawa; wolności słowa i wolności sumienia; reprezentatywności, podziału i równowagi władz; niezależności sądownictwa i niezawisłości sędziów oraz sądowej kontroli aktów prawnych

Konstytucję dla Unii Europejskiej.

(pierwodruk *Środkowoeuropejskie Studia Polityczne*, 1/2007)

Zobacz także te strony:

[Bitwy aksjologiczne](#)

[List Otwarty ws. preambuły Konstytucji Europ.](#)

[Podstawy aksjologiczne Konstytucji dla Europy](#)

[PSW przeciw Invocatio Dei](#)

Ryszard Paradowski

Politolog, profesor, pracownik naukowy Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (Zakład Systemów Prasowych i Prawa Prasowego) oraz Uniwersytetu Warszawskiego. Współpracuje z Polską Federacją Humanistyczną.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 20-01-2007)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5220) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5220>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane

w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów

serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl